

NEWS!
REVIEW—LAST EVENT

kiosk

SALLE DE DESSIN
ET COIN PITTORESQUE

Raphaël Van Lerberghe

2

SALLE DE DESSIN ET COIN PITTORESQUE

— RAPHAËL VAN LERBERGHE

Het werk van *Raphaël van Lerberghe* (1978, Chimay) laat zich op het eerste gezicht moeilijk vatten. Van Lerberghe maakt gebruik van een veelheid aan media - tekeningen, sculpturen, foto's en taal - die hij als installatie binnen een specifieke ruimte integreert. Hoewel de kunstenaar zich van een reeks uitdrukkingsmiddelen bedient, heeft deze variatie geen expressief doel. De componenten en configuraties binnen een werk trachten de toeschouwer niet emotioneel te raken, maar spelen hun rol juist in het afhouden van een directe, emotieve respons. Door de combinatie van artistieke media met de tentoonstellingsplaats legt zijn kunst de ruimtelijke en mentale contexten van de ingenomen ruimte en van de toeschouwer bloot. Voor zijn recentste project, *salle de dessin et coin pittoresque*, dat doorgaat in de kiosk van het KASK, geldt dit niet anders.

Eén van de onderdelen van de tentoonstelling bestaat uit een fragment van een foto, waaronder het begrip *Coin pittoresque* is geschreven. Onder een ander fotofragment staat *Vue générale*. De restanten van de voorstelling reveleren niets. Het kan om postkaarten gaan, maar deze blijven voor de toeschouwer verborgen. De titels bij de werken spelen mee in de maskerade. Eerder dan de foto op te laden met een specifieke betekenis, vertalen ze het getoonde in nuchtere en algemene bewoordingen. Het is bovendien maar de vraag of de titel de foto als uitgangspunt neemt of dat hij niet eerder op de condities van het kunstwerk slaat: *coin* duidt dan letterlijk op de ruimtelijke context van de installatie in een hoek van de kiosk; *vue* wijst dan op de act van het gezien worden door de toeschouwer. De adjectieven uit de titel versterken deze lezing nog. “*Pittoresk*” bijvoorbeeld is meer op zijn plaats om de setting van de installatie te typeren, de neogotische omkadering van de Bijloke-site, dan de spaarzame informatie op de foto. Via zijn etymologie om, kan de term “*pittoresk*” ook verwijzen naar het verwachtingspatroon van de toeschouwer, naar het visuele, picturale product dat hij op de tentoonstelling verwacht te zien.

Van Lerberghe bestempelt foto's als deze als ‘*cadrages*’. Het zijn beelden die uit hun oorspronkelijke context zijn weggehaald en door de kunstenaar in relatie tot een nieuwe omgeving zijn geplaatst. Door deze techniek van evacuatie en actualisering krijgen de beelden de kracht om nieuwe verbanden binnen het kader, in de ruimte te introduceren, maar ook in de manier waarop de toeschouwer de ruimte percipieert.

Naast deze *cadrages* bevat *salle de dessin et coin pittoresque* een

expositieruimte in miniatuur. In een zaaltje ter grootte van een schoendoos, hangen Van Lerberghe's tekeningen van beroemde beeldhouwwerken, eigenlijk tekeningen van foto's van de sculpturen. Door een dergelijk proces van reproductie in verschillende stappen, articuleert de kunstenaar een notie van gemis. Zijn versies zijn nog slechts schimmige vertegenwoordigers van de sculpturen. Ze hebben niet alleen hun driedimensionale vorm verloren, maar ook hun details; het zijn nog slechts de wazige calques van de originelen. Bovendien heeft de kunstenaar steeds een fragment, bijvoorbeeld een arm of een voet, weggelaten. De beelden zijn zodanig van hun model vervreemd dat zij op zichzelf staan en zich engageren binnen de context van de installatie.

De notie van gemis wordt door *Van Lerberghe* dus niet als ultiem negatief geïnstalleerd. Dat spreekt ook uit het feit dat de kunstenaar ervoor heeft gekozen om “*illiciete*” versies van de sculpturen als uitgangspunt te nemen, dit zijn: niet door de kunstenaar erkende afgietsels. Op die manier verschuift de artistieke vraag van een problematiek inzake authenticiteit naar een kwestie over de volheid van de vorm, en in het verlengde daarvan: de volheid van de ervaring. De kunstenaar zelf formuleert het op dezelfde manier. Hij wil met zijn kunst een gemis creëren, een obstructie die te denken geeft. Een werkelijkheid die zich niet distantieert, maar voor de toeschouwer openligt, stimuleert op geen enkele manier de reflectie. Ze is eenduidig, saai en totalitair. Vandaar ook dat de miniatuurexpositie een blinde hoek bevat, die voor het publiek blijft toegedekt.

Eén van de tekeningen uit de miniatuurruimte verschijnt in de kiosk op groter formaat. Het gaat om een sculptuur van *Edgar Degas* die een danseres toont terwijl ze haar voetzool inspecteert. De gekromde pose van het meisje in een moeilijk evenwicht, het willen zien van iets dat aan het oog onttrokken is: dit zijn duidelijke directieven voor een publiek om hun eigen creativiteit te stimuleren, om hun kijkmethodes na te gaan.

De term *coin* keert binnen de installatie nog eens terug, in de vorm van een tekening op een rol papier. Er is een wig voorgesteld – een

andere betekenis van het begrip *coin*. De wig is halverwege gedraaid, met een torsie die aan het beeld van Degas rappelleert. Het begrip *coin* wordt hier, binnen de installatie, opengetrokken: als een hoek van nature blokkeert en afsluit, dan is de wig een manier om te splijten, te openen. Obstructie en voortgang worden door *Van Lerberghe* gerelateerd als dialectisch paar.

Men zou kunnen stellen dat de werkmethode van Van Lerberghe de creatie van “*zelfgenoegzame*” beelden en objecten veronderstelt: beelden en objecten worden losgesneden van hun oorspronkelijke context en onleesbaar gemaakt, zoals de foto's *Coin pittoresque en Vue générale*; ze worden ingekapseld en van het publiek afgekeerd, zoals de miniatuurruimte; ze geven hun gelijkenis af met het origineel, zoals de tekeningen. Desondanks zijn *Van Lerberghe's* beelden nooit star en immobiel. Dat valt ook op te maken uit *Euclides*. De kunstenaar heeft hier de handen van Euclides overgetekend van een oud schilderij. Enkel de handen: waar de wiskundige precies naar wijst, heeft de kunstenaar achterwege gelaten. Hoewel de handen hier niet langer hun indicatieve kracht hebben, krijgen ze, vanuit het neutrale witte vlak waar ze zijn aangebracht, de reikwijdte om verbanden aan te gaan met de overige componenten van de installatie en met de architectonische context, en zo nieuwe betekenis te scheppen.

In dit licht kan de foto *Salle de dessin* als het syntheseswerk van *Van Lerberghe's* installatie en misschien wel van zijn ganse artistieke opzet gelden. Deze foto van een tekenzaal, gevuld met allerhande driedimensionale vormen, refereert niet alleen aan de locatie waarin hij is ondergebracht – de kiosk als onderdeel van de academie, de leerschool voor toekomstige artistiek talent. Hij problematiseert ook de manier waarop kunstenaars de werkelijkheid abstraheren via stereometrische – *euclidische* – modellen, zonder dat hij deze manier an sich verwerpt. *Salle* focust voluit op een terugtrekking van de werkelijkheid als een middel om een nieuwe relatie met de wereld aan te gaan.

Bart De Block

RETOUR SUR “SALLE DE DESSIN ET COIN PITTORISQUE”

Vers le début, il y avait des images et des détails.

Une vue du port Arthur. Un chalutier grec à quai. Quelques hommes au travail. Une silhouette aux allures féminines. Un jeune garçon à casquette fièrement posté sur une rambarde, ses poings sur les hanches, le regard obliquant sur la jeune demoiselle en contre bas. Le chiffre 7. Les mots Gent et Gand en miroir.

Cette autre carte de la cathédrale de Caen (je crois). Avec une large place dans la lumière et une petite dame courbée qui semble traverser l'image.

Une photographie stéréoscopique du pont et de la rue du pain perdu.

Des classes de dessin, une salle de dessin d'imitation et un atelier de dessin technique. Des tabourets souvent vides. Des lampes. Des modèles et des sujets. Des tables, des pupitres, des planches et des positions que l'on imagine peu confortables. Des dessins exposés et la surprise de cette page 303 d'un manuel d'histoire de l'art.

Ce dessin donc, sur la reproduction du tableau de Rubens, l'archiduchesse Isabelle. Un dessin un peu particulier parce qu'il n'est pas un ajout mais plutôt un retrait. Un grattage, une soustraction à l'image. Une paire de lunettes.

Un peu avant ce début, il y avait encore des sculptures. Des restes. Des objets partiels. Un coin à fendre le bois suspendu à une ficelle. Ce coin sous toutes ses coutures. Pas le coin de l'exposition, non, un autre. Et l'idée que les choses peuvent fluctuer.

Pour faire court :

1 D'après Pierre Bonnard, bronze illicite. 2 D'après Pierre Bonnard, bronze illicite. 3 D'après Edgar Degas, bronze.
4 D'après Edgar Degas, bronze. 5 D'après Edgar Degas, bronze.
6 D'après Pierre Bonnard, bronze illicite. 7 D'après Edgar Degas, bronze. 8 D'après les grottes de Dargilan. 9 D'après Marcel Duchamp, plâtre galvanisé.

Enfin le retour de la Grèce avec Euclide et l'antique. Les mains de Luca Pacioli (l'effaceur de Piero della Francesca) par Jacopo de Barbari.

Et depuis, beaucoup de raisons de rassembler ces images. Pour l'envers. Pour l'écart. Pour la partie en plus. Pour le dehors, le dedans. Dans un sens comme dans l'autre.

Raphaël Van Lerberghe, janvier 2007

COLOFON

ADRES

kiosk
Louis Pasteurlaan 2 / Godshuizenlaan
9000 Gent
www.kask.be

WORLD WIDE WINTER

Pieterjan Gincfels
de tentoonstelling loopt van:
16.03.07 tot 25.03.07
kiosk is alle dagen open
van 9:00 tot 18:00

Heimatschutz, een sculptuur van Pieterjan Gincfels is gedurende de tentoonstelling te zien in de voortuinen, rechts van de Bijloke-campus (J. Kluyskenstraat).

kiosk is een initiatief van
de Hogeschool Gent departement KASK
V.U. Wim Waelput

HOE BEREIKEN

Met de wagen
Vanaf E40 / E17 – Volg B401 richting Gent
Centrum – Neem afrit 1 (Alle richtingen)
– Aan de verkeerslichten links en rechtdoor
volgen – St-Lievenslaan – Citadellaan
– Ch. De Kerckhovenlaan - Ijzerlaan
– Godshuizenlaan – Kiosk ligt rechts net voor
de bocht van de Pasteurlaan

Met het openbaar vervoer
Vanaf het St-Pietersstation – tram 21
(Melle Leeuw) of tram 22 (Gentbrugge DC)
– afstapplaats Bijlokehof – Vanaf het centrum
– tram 21 of 22 (Gent Zwijnaardebrug)
– afstapplaats Bijlokehof
Kiosk ligt aan de overzijde van
Godshuizenlaan

CORRESPONDENTIE

Hogeschool Gent / dep. KASK
Wim Waelput
J. Kluyskensstraat 2
9000 Gent

AUTEURS

Bart De Block, Raphaël Van Lerberghe &
Piet Vanrobaeys

AFBEELDINGEN

— Raphaël Van Lerberghe
P 10 Fotografie – Sylvie Ginis
P 12 *Zonder Titel*, Raphaël Van Lerberghe
naar *not a shoe* van Marcel Duchamps
— Pieterjan Gincfels
P 7 Me in front of the Wohngebäude
Schwarzpark, Basel 2006
P 6 Schweizer Heimatschutz, Rote Liste,
Gefährdete Objekte, Kanton Graubünden

WEBLINKS

www.heimatschutz.ch
www.pieterjangincfels.be

VORMGEVING

Boy Vereecken, Arnhem
druk: Sintjoris Merendree
oplage: 2000 ex.

